

Halvårsrapport om klima og miljø høsten 2024

Spesialutsendingene for klima- og miljøsaker
Birthe Ivars og Thea Hellenes Ekre, med innspill fra energirådgiver Martin
Lund

Innhold

1. Oppsummering	2
2. Hva kan vi forvente på miljø av ny kommisjon?	2
3. Klima: hva har skjedd og hva kan vi forvente med ny Kommisjon?	3
4. Status for pågående lovgivningsprosesser i EU på miljøområdet:	6
Avskogingsforordningen – avskogingsfrie råvarer og produkter	6
Forslag til direktiv om jordovervåking og motstandsdyktighet («soil monitoring law») – trilogforhandlinger	6
Kommisjonens forslag til forordning om et rammeverk for skogovervåking	7
Forslag til forordning om planter fremstilt ved hjelp av nye genteknikker (NGT)	7
Ulvens vernestatus i EU – rådsvedtak	7
SIRKULÆR ØKONOMI	8
Emballasjeforordningen er ferdigforhandlet	8
Økodesignforordningen har trådt i kraft	8
Forslag til revidert rammedirektiv for avfall EUs rammedirektiv om avfall	9
Lite framgang på forslag til revidert kjøretøyforordning	9
KJEMIKALIER.....	10
FORURENSNING.....	11
Revidert avløpsdirektiv trådte i kraft 1. januar 2025	11
Forslag til en forordning som skal redusere tap av plastpellets	11
Endringer av vanndirektivet, EQS-direktivet og grunnvannsdirektivet	12
5. ENERGI	12
6. RÅDET	13

1. Oppsummering

Andre halvår 2024 har vært dominert av Draghi-rapport om Europas konkurransevne, påtroppende Kommisjon med tilhørende politiske retningslinjer, oppdragsbrev og kommissærhøringer. Det har derfor vært relativt stille på lovgivningsfronten, primært i påvente av ny Kommisjon, men skyldes og en motstand i Europaparlamentets til å forhandle med det ungarske EU-formannskapet.

Felles for oppdragsbrevene og Von der Leyens politiske retningslinjer er at EU må og vil opprettholde en stø kurs for å målene i den grønne given. Ambisjonene på klima og miljøområdet er imidlertid under et nytt narrativ om avkarbonisering i kombinasjon med økt konkurransevne.

En av Kommisjonens [syv prioriterte områder](#) er en ny plan for Europas bærekraftige velstand og konkurransevne, med flere varslede leveranser. For å opprettholde kursen i den grønne given, avkarbonisere økonomien og redusere energipriser har Kommisjonen varslet en «Clean Industrial Deal», CiD, for å gjøre europeisk industri konkurransedyktig og skape «kvalitetsjobber». Det er ventet at CiD blir presentert som en melding 26. februar. Clean Industrial Deal blir trolig nært knyttet til det ventede lovforslaget om nytt klimamål på 90% i 2040 og den klimapolitiske arkitekturen som skal følge 2040-målet. Det er varslet en «Industrial Decarbonisation Accelerator Act» som skal støtte industri og selskaper gjennom omstillingen, bl.a. ved å bidra til hurtig relaterte planlegging- anbuds- og tillatelsesprosesser. Sirkulær økonomi vil også et viktig politikkområde fremover med en varslet ny lov om sirkulær økonomi. Det vil også bli lagt frem en kjemikaliepakke “Chemicals Industry Package”.

Et alvorlig bakteppe ved inngangen til høsten var stadig nye varmerekorde og de katastrofale flommene i Valencia. I von der Leyens politiske retningslinjer trekkes klimaendringene frem som en av de største risikoene for EUs sikkerhet. Den varslede europeiske planen for klimatilpasning blir en viktig leveranse for den nye Kommisjonen. Kommisjonen vil også legge frem en europeisk strategi om vannrobusthet.

I tillegg til nye initiativer vil fokus fremover være å implementere det som er vedtatt under den grønne given. I forrige lovgivningsperiode ble det aller meste av regelverket under den grønne given vedtatt.

Kommisjonspresident von der Leyen har ytterligere styrket den sektorovergripende tilnærmingen i sin andre periode. Alle kommissærer har fått i oppdrag å bidra til at EU når klimamålene for 2030 og målet om klimanøytralitet i 2050. Visepresident Teresa Ribera blir ekstra viktig for klima og miljø med sitt overordnede ansvar for en ren, rettferdig og konkurransekraftig omstilling. Flere kommissærer har i tillegg fått [konkrete oppdrag](#) om å samarbeide om å levere på de ulike tverrgående politiske leveransene på området.

2. Hva kan vi forvente på miljø av ny kommisjon?

Sirkulær økonomi er et politikkområde der det fortsatt ventes regelverksutvikling utover det som er vedtatt under forrige kommisjonsperiode. EU sliter med lave gjenbrukstall, kun ca. 11 % av sekundære materialer brukes i nye produkter og det må tas grep for å sikre at EU blir mer konkurransedyktig og mindre avhengig av import fra tredjeland. Miljøkommissær Jessika Roswall vil legge frem en **lov om sirkulær økonomi i 2026** sammen med visepresident for velferd og

industristrategi. Denne vil ha som formål å øke etterspørselen etter sekundære råmaterialer og skape et indre marked for avfall med særlig fokus på kritiske råmaterialer. Hun vil også trappe opp arbeidet for å oppnå et indre marked for bærekraftige produkter. Under økodesignforordningen vil kommisjonen utarbeide sekundærlovgivning med bærekraftskrav til utvalgte produkter. Miljøkommisæren vil også legge frem en **oppdatert strategi for bioøkonomien** som er en viktig del av arbeidet med en sirkulærøkonomi.

På **kjemikalieområdet** vil miljøkommisæren arbeide sammen med vise-president for velferd og industristrategi om å legge frem en «**Chemicals Industry Package**» i slutten av 2025 som vil inkludere en forenkling/revisjon av EUs kjemikaliefordning, REACH og bringe klarhet i hvordan PFAS (“evige kjemikalier”) skal reguleres. Miljøkommisæren sa i høringen i EP at hun ønsker å få på plass et forbud mot PFAS i forbrukerprodukter så fort som mulig. Hun ønsker også å begrense bruken av PFAS i industrien for å beskytte mennesker, miljøet og helse.

Vannrobusthet

En **Europeisk strategi for vannrobusthet** («Water resilience strategy») blir en viktig leveranse fra kommisjonen. Ifølge miljøkommisæren må tiltakene fokusere på å sikre rent vann til alle, håndtere vannknapphet særlig i landbrukssektoren, øke konkurransekraften i EUs vannindustri og bekjempe konsekvensene av klimaendringene. Miljøkommisæren ønsker også å investere i ny teknologi og innovasjon innenfor vannsektoren.

Naturmangfold

Selv om naturmangfold ikke løftes spesifikt i oppdragsbrevet til miljøkommisæren så betyr det ikke at dette området er nedtonet. Fokus er nå på gjennomføringen av vedtatt regelverk som naturrestaureringsforordningen og avskogingsforordningen. Det er varslet fra Kommisjonens side at man fremover ønsker mer insentiver for naturpositive tiltak, naturkreditter og naturbaserte løsninger.

3. Klima: hva har skjedd og hva kan vi forvente med ny Kommisjon?

I oktober publiserte Kommisjonen sin årlige [statusrapport](#). Klimagassutslippene i EU i 2023 ble redusert med 8% sammenlignet med 2022. Dette er den største årlige reduksjonen på flere tiår (med unntak av den midlertidige nedgangen under Covid) og utgjør en nedgang på 37% sammenlignet med 1990.

Utslippene omfattet av klimavotesystemet, EU ETS, så en rekordstor nedgang på 16,5% sammenlignet med året før, og ligger nå på rundt 47,6% lavere enn nivået i 2005. Ifølge Kommisjonen godt på vei til å nå målet på -62% i 2030. De «ikke-kvotepiktig» utslippene som er omfattet av innsatsfordelingsforordningen, ESR, gikk bare ned med 2% i 2023 sammenlignet med 2022, hvor bygg var den største driveren med en nedgang på 5,5%. Framskrivninger av utslippene i ESR anslår at EU ikke ligger an til å nå målet om 40% i 2030. Det er også et gap for å nå målene i skog- og arealbrukssektoren. Ved utgangen av året hadde kun 15 medlemsland levert inn sine nasjonale klima- og energiplaner (NECPs) som de må melde inn under styringssystemforordningen («governance»-forordningen). Fristen for innmelding var juni 2024.

Til tross for positiv utvikling er det fortsatt en del som gjenstår for at EU skal nå målene for 2030 og endelig målet om klimanøytralitet i 2050. En viktig oppgave for klimakommisær Hoekstra blir **å støtte gjennomføringen av regelverket som er vedtatt for 2030** og følge opp vurderingene av

de nasjonale klima- og energiplanene. Kommisjonen publiserte i september en [evaluering](#) av styringssystemforordningen. Denne peker på at det er rom for å forbedre fremtidige klima- og energiplaner, til å i større grad bli et verktøy for grønne investeringsplaner, og å styrke klimatilpasningsdelene av forordningen. Kommisjonen har på bakgrunn av evalueringen varslet en revisjon av forordningen.

2040-mål og klimaarkitektur etter 2030

I sin [melding](#) om nytt klimamål for 2040 fra februar i år anbefalte Kommisjonen, basert på en omfattende konsekvensutredning, et mål på 90%. En stor leveranse som er ventet fra Kommisjonen er formelt forslag om **et nytt klimamål for 2040 på 90% som skal forankres i EUs klimalov**. Det er knyttet stor spenning til hvordan dette vil lande etter behandling i Rådet og Europaparlamentet. En viktig oppgave for klimakommissæren blir deretter å forberede den **politiske arkitekturen etter 2030**. Det er allerede varslet revisjon av flere regelverk, hvor den ventede revisjonen av EUs kvotesystem i 2026 blir særlig viktig. Viktig blir og leveranser på muliggjørende rammeverk som støtter konkurranseevnen til europeisk industri og som sikrer like konkurransevilkår og at omstillingen blir rettferdig. Her blir særlig implementeringen av det nye kvotesystemet for veitrafikk og bygg (ETS2) sammen med EUs sosiale klimafond, og en videre styrking av rammeverk for rettferdig omstilling viktig.

2040-målet og muliggjørende rammeverk knyttes tett til den varslede meldingen «**Clean Industrial Deal**» der klimakommissærens hovedfokus ifølge hans [oppdragsbrev](#) skal være på avkarbonisering av eksisterende industri, oppskalering av rene teknologier og gi insentiver til investeringer. En konkret leveranse innenfor rammen av CiD er den ventede «Industrial Decarbonisation Accelerator Act» for å støtte selskaper og eksisterende industri gjennom omstillingen.

I Kommisjonens melding om nytt klimamål for 2040 og [strategi for industriell karbonhåndtering](#) som ble publisert i februar 2024 pekes det **på storstilt karbonfjerning og -lagring**. Dette blir et sentralt politikkområde fremover for å nå klimamålene og bidra til teknologiutvikling. Hoekstra har fått i oppdrag å fortsette arbeidet med strategien for industriell karbonhåndtering og foreslå politikk og støttemekanismer, med mål om å på sikt bygge et **indre marked for CO₂**. I tillegg har energi- og boligkommissær Dan Jørgensen fått i oppdrag å legge fram forslag til insentiver for å akselerere utviklingen av karbonfangst og -lagring. Hoekstra skal også vurdere om og hvordan industriell karbonfjerning kan inkluderes i kvotesystemet, ETS. [Forordningen](#) om et **frivillig sertifiseringsrammeverk for karbonfjerning** ble formelt godkjent i november og publisert i EU-tidende 6. desember. Sertifiseringsordningen ses på som et sentralt regelverk for innlemmelse av karbonfjerning i EUs klimapolitikk.

Mer effektiv og strategisk bruk av inntekter fra klimakvotesystemet og EUs innovasjonsfond

Ifølge Kommisjonens nylig publiserte [karbonmarkedsrapport](#) summerte inntektene fra klimakvotesystemet i 2023 seg til 43,6 milliarder euro. Hoveddelen av inntektene (33 mrd.) går tilbake til medlemslandene. Med revisjonen av kvotedirektivet i 2023 må medlemslandene nå bruke 100% av inntektene til å støtte klimatiltak og energiomstilling¹ og dette må rapporteres på i de nasjonale klima- og energiplanene. Hoekstra har fått i oppdrag å sikre at inntektene fra klimakvotesystemet fremover blir brukt effektivt for å drive avkarbonisering i nøkkelsektorer.

---

¹ Med unntak av eventuelle inntekter medlemslandene bruker i støtte til energiintensive industrier for indirekte karbonkostnader, se kap. 8.1 i [karbonmarkedsrapporten](#) for 2023 og halve 2024.

Deler av de øvrige inntektene fra klimakvotesystemet går til EUs innovasjonsfond. I oktober 2024 kunngjorde Kommissjonen tildelinger på til sammen 4,8 mrd. euro fra Innovasjonsfondet. Åtte norske prosjekter nådde opp i konkurransen, og vil til sammen få tildelt over 484 millioner euro. I Norge er Enova nasjonalt kontaktpunkt for Innovasjonsfondet.

I denne utlysingsrunden fikk prosjektene som oppfylte tildelingskriteriene for første gang et såkalt [STEP-stempel](#) fra Kommissjonen, inkludert 64 prosjekter som ikke fikk tilsagn om støtte. STEP-stempel gis til prosjekter som bidrar til målene for STEP (Strategic Technologies for Europe)-plattformen. Noe av formålet med å gi STEP-stempel til prosjekter som ikke nådde opp i konkurransen om støtte er å gi dem synlighet og på den måten tiltrekke annen offentlig og privat kapital. [Forordningen](#) som etablerer STEP trådte i kraft i EU i mars og er til vurdering i Norge.

I september 2024 publiserte Kommissjonen vilkårene for [andre auksjonsrunde](#) for støtte til produsenter av hydrogen via Innovasjonsfondet. Auksjonen er en del av [den europeiske hydrogenbanken](#) og åpnet 3. desember 2024 med et støttebeløp på inntil 1,2 mrd. euro. Nytt i denne auksjonsrunden er 'robustetskriterier' om å sikre forsyningssikkerhet for vesentlige varer og bidra til Europeisk konkurransevne, og derigjennom bidra til finansiering av målene i EUs 'Net Zero Industry Act' NZIA.

Denne utviklingen vitner om en mer strategisk bruk av Innovasjonsfondet enn tidligere. Hoekstra har fått i oppdrag å **støtte implementeringen av innovasjonsfondet** for ytterligere investeringer i innovative rene teknologier og prosjekter med «European added value».

Klimatilpasning

En av Kommissjonens store leveranser i 2024 var [meldingen](#) om håndtering av klimarisiko i Europa som ble publisert i mars. Utgangspunktet for meldingen var funn fra den første [klimarisikovurderingen](#) for Europa («European Climate Risk Assessment», EUCRA). I Von der Leyens politiske retningslinjer trekkes klimaendringene frem som en av de største risikoene for EUs sikkerhet. VdL mener derfor EU må jobbe mot en Europeisk sivilforsvarsmekanisme, som ser på alle typer krise og katastrofehandtering, samtidig som arbeidet med klimatilpasning og beredskap oppskaleres. I forlengelsen av dette blir den varslede **Europeiske planen for klimatilpasning** en viktig leveranse for den nye Kommissjonen.

Grønnere skattepolitikk og utfasing av fossile subsidier

Nytt i klimakommissærens portefølje er ansvaret for skatt. Av relevans for grønn omstilling har han fått i oppgave å lede arbeidet med å **utjevne konkurransevilkår på energiskatteområdet og strategisk bruk av skattetiltak for å gi insentiver til opptak av rene teknologier**. Han skal og bidra i å ferdigstille forhandlingene på **revisjonen av energiskattedirektivet**. Direktiver er det siste gjenstående regelverket i klar for 55-pakken som kom med EUs grønne giv og som det ikke er oppnådd enighet om. Saken ble sist diskutert mellom finansministrene i rådet i desember. Et omstridt punkt er beskatning av drivstoff som brukes i skipsfart og luftfart. Det ungarske formannskapet foreslo som et kompromiss å unnta dette fra beskatning, men her er det stor uenighet blant medlemslandene. De foreslåtte endringene i direktivet krever enstemmighet i Rådet, og det gjenstår krevende forhandlinger for å oppnå en slik enighet.

Hoekstra har og, sammen med energikommissæren, fått i oppdrag å lage et rammeverk **for å fase ut fossile subsidier**.

4. Status for pågående lovgivningsprosesser i EU på miljøområdet:

NATURMANGFOLD

Avskogingsforordningen – avskogingsfrie råvarer og produkter

Avskogingsforordningen trådte i kraft 29. juni 2023, men ikrafttreden for sentrale forpliktelser som opprinnelig skulle gjøres gjeldende fra 30. desember 2024 ble etter lang tautrekking utsatt til 30. desember 2025.

Formålet med rettsakten er å minimere EUs globale bidrag til avskoging og skogforringelse, redusere EUs bidrag til klimagassutslipp og tap av biologisk mangfold globalt. Forordningen gjelder for klima- og arealbruksendringer fra avskoging og skogforringelse i forbindelse med omsetting av soya, storfekjøtt, oljepalme, trevirke, kakao, gummi og kaffe, samt deres avledede produkter, på det europeiske markedet. De råvarer og produkter som ikke imøtekommer kravene kan ikke omsettes. Forordningen gjelder for varer fra både lovlig og ulovlig avskoging, i henhold til opprinnelseslandets lover, og for råvarer og videreforedledede produkter med opprinnelse innenfor og utenfor EU. Relevante produkter og råvarer må være produsert på arealer som ikke har blitt avskoget etter 31.12.2020. Trevirke må være høstet uten å forårsake skogforringelse etter 31.12.2020. Den nye lovgivningen krever at selskaper overvåker sine forsyningskjeder og må bevise at importen av kaffe, kakao, soya, palmeolje, gummi, storfekjøtt og trevirke ikke fører til avskoging og skogforringelse.

EU-kommisjonen publiserte sin veiledning for gjennomføring av forordningen lovlig sent høsten 2024. EU-kommisjonen var under sterkt press fra EU-parlamentarikere, næringslivsledere og handelspartnere om å utsette ikrafttredelsen av de nye forpliktelsene for å gi aktørene mer tid til å forberede gjennomføring av disse. Kommisjonen foreslo en endring av selve forordningsteksten med 12 måneders utsettelse av gjennomføringsdatoen. Denne trådte i kraft 30. desember 2024 slik at forordningens forpliktelser blir gjeldende 30.12.2025.

Kommisjonens veiledning kan leses [HER](#) og ofte stilte spørsmål [HER](#).

Foreløpig EØS-posisjonsnotat kan leses [HER](#).

Forslag til direktiv om jordovervåkning og motstandsdyktighet («soil monitoring law») – trilogforhandlinger

Rådet ble enige om sin [posisjon](#) til EU-kommisjonens forslag til direktiv om jordovervåkning på miljørådsmøtet 17. juni. Direktivforslaget er en oppfølging av den grønne given og EUs jordstrategi, som skal sikre at all europeisk jord oppnår god helse før 2050. Det estimeres at 60-70 % av jordsmonnet i EU er i dårlig tilstand. Rådet støtter kommisjonens forslag om å gi fleksibilitet til medlemslandene til å velge egnede virkemidler for å oppnå «god jordhelse». Medlemslandene bør innføre tiltak for å bedre jordsmonnet og rydde opp i forurenset jord basert på vitenskapelige indikatorer og et overvåkingssystem på EU-nivå. I forhandlingene har det vært fokus på indikatorer, grenseverdier og prøvetakingsmetoder i overvåkingssystemet. Medlemslandene har i sin posisjon blitt enige om en tilnærming basert på felles indikatorer (“descriptors”) men med et skille mellom ikke-bindende verdier på EU-nivå og verdier som medlemslandene selv kan identifisere for hver indikator. Sertifiseringsordningen for god jordhelse er slettet i teksten. Medlemslandene skal definere god jordforvaltning innen fem år etter direktivets ikrafttreden, men prinsippene for bærekraftig jordforvaltning er veiledende og bør kunne ta hensyn til lokale forhold. De er også enige om økt fleksibilitet i prinsippet om netto null arealtap (no net land take, land take mitigation) og at fokus skal være på de mest synlige ødeleggelsene av jord. Det langsiktige målet er netto null arealtap innen 2050. Noen medlemsland har ønsket en ambisiøs tilnærming, mens andre har ønsket mindre inngripende

krav og vektlagt at kravene ikke må påvirke landenes nasjonale kompetanse til arealplanlegging. Medlemslandene er også enige om å kunne bruke eksisterende nasjonale data og overvåkningssystemer. Medlemslandene støtter kommisjonens forslag om å kartlegge forurensede områder og publisere disse i et offentlig register. De pålegges å rydde opp i forurenset jord, men prioritering av tiltak gjøres nasjonalt.

EØS-faktanotat: [HER](#)

Neste steg: Trilogforhandlingene pågår og det forventes enighet under det polske formannskapet.

Europaparlamentet vedtok sin [posisjon](#) i april.

Kommisjonens forslag til forordning om et rammeverk for skogovervåking

Kommisjonens forslag til forordning om skogovervåking fra november 2023 vil bidra til innsamling og deling av tidsriktige og sammenlignbare skogdata innhentet gjennom en kombinasjon av satellittovervåking og bakkemålinger. Ved å bygge på eksisterende nasjonal innsats, vil rammeverket tilby bedre data og kunnskap for beslutningstaking, inkludert mer oppdatert informasjon om naturforstyrrelser og skogkatastrofer på tvers av medlemslandene. Foreløpig er tilgjengelig informasjon om skogens tilstand spredt og ufullstendig, data om EUs skoger er ofte utdaterte og basert på ulike indikatorer, noe som resulterer i store kunnskapshull. Forslaget drøftes nå i rådets arbeidsgruppe på skog der både landbruks- og miljøeksperter fra medlemslandene deltar og i Europaparlamentet.

EØS faktanotat kan leses [HER](#) .

Forslag til forordning om planter fremstilt ved hjelp av nye genteknikker (NGT)

Det er fortsatt ikke enighet i Rådet om kommisjonens forslag til forordning om planter fremstilt ved hjelp av nye genteknikker (NGT). Det nye Europaparlamentet bekreftet sin posisjon til forslaget 24. april 2024, les denne [HER](#) .

Kommisjonens forslag til forordning om planter fremstilt ved hjelp av nye genteknikker (NGT) var satt opp som punkt på møteplanen i slutten av juni, men ble trukket av det belgiske formannskapet fordi sonderingene viste at man ikke vill komme til enighet (mangler kvalifisert flertall). Det er flere land som er skeptiske til forslaget, men Polen er regnet som jokeren fordi det vil være flertall om de endrer posisjon. Det er blant annet patentering av NGTene som er problematisk for Polen. De mener at man fratar produsentene valgmuligheter dersom store kommersielle aktører tar patent på disse. Det polske formannskapet vil arbeide for å finne et kompromiss.

Ulvens vernestatus i EU – rådsvedtak

[Rådsvedtak om endringer i den internasjonale beskyttelsesstatusen for ulv under Bernkonvensjonen](#) som ble fremmet av EU-kommisjonen i desember 2023 ble formelt godkjent av medlemslandene i Rådet 26. september 2024. Som en følge av dette fremmet EU å redusere ulvens beskyttelsesstatus i møte i Bernkonvensjonen i desember. Forslaget ble godkjent (Norge støttet EU), noe som innebærer at ulven flyttes fra vedlegg II (strengt beskyttede dyrearter) til vedlegg III (beskyttede dyrearter). Dette betyr at kommisjonen vil legge frem et forslag til tilsvarende endring i EUs habitatdirektiv. Det å flytte en rovdyrbestand fra ett vedlegg til et annet endrer ikke medlemsstatenes juridiske forpliktelser til å sikre en gunstig bevaringsstatus, men det vil gi noe mer fleksibilitet til å ivareta samfunnsøkonomiske hensyn ved beslutninger som gjelder uttak av ulv.

Vedtaket har møtt sterk kritikk fra miljøorganisasjoner som mener at vedtaket vil underminere langsiktig arbeid med å bygge opp ulvepopulasjonen og vil kunne lede til en økning i illegal jakt. Det er også en frykt for at en endring av habitatdirektivet vil kunne åpne for lavere beskyttelse av andre arter, les mer [HER](#) .

Forslaget må ses i lys av sterke landbruksinteresser for å beskytte husdyr som en følge av at ulvebestanden i EU har økt kraftig de seneste 20 årene. Det finnes nå ca 20 300 ulver i EU fordelt på 24 medlemsland (unntakene er Irland, Kypros og Malta). Von der Leyens gamle ponni ble dessuten som kjent drept av en ulv i Tyskland i 2022.

Habitatdirektivet er ikke en del av EØS-avtalen, men Norge er bundet av [Bernkonvensjonen](#).

Les mer i pressemelding fra Rådet [HER](#) .

Informasjonsinnhenting om ulven i EU: [HER](#)

SIRKULÆR ØKONOMI

Emballasjeforordningen er ferdigforhandlet

[Emballasjeforordningen](#) ble ferdigforhandlet mellom de tre EU-institusjonene før jul og avventer publisering i Official Journal før den kan tre i kraft. Emballasjeforordningen erstatter dagens direktiv om emballasje og emballasjeavfall. Forordningen gir harmonisert regelverk for EU/EØS-landene, og dermed forutsigbare rammevilkår for produsenter og importører som setter emballasje på EU/EØS markedet. Emballasjeforordningen vil fremme miljømessig bærekraft gjennom hele emballasjeverdikjeden, beskytte miljøet mot negative virkninger fra emballasje og emballasjeavfall, bidra til å fremme en sirkulær økonomi, samt bidra til et velfungerende indre marked. Kravene skal motivere til investeringer i bærekraftige løsninger der emballasjen er designet for redusert mengde emballasje og emballasjeavfall, ombruk og materialgjenvinning med høy kvalitet.

Økodesignforordningen har trådt i kraft

[Økodesignforordningen](#) trådte i kraft i august 2024. Formålet er å redusere negativ miljøinnvirkning i hele livssyklusen til produkter. Forordningen har også som formål å bedre funksjonen til EUs indre marked. Den er også et eksempel på regelverk der næringslivs- og miljøinteresser synes å i stor grad gå hånd i hånd.

Produktdesign kan avgjøre opp til 80 % av miljøpåvirkning til et produkt gjennom hele produktets livssyklus. Forordningen vil erstatte dagens økodesigndirektiv som omfatter energirelaterte varer og den utgjør kjernen i EUs arbeid for å fremme mer bærekraftige produkter. Forordningen vil gjelde for nesten alle produkter, med unntak av noen få områder som næringsmidler, fôrvarer, medisiner og produkter til bruk i forsvaret. Motorkjøretøy unntas også delvis siden de anses for å være godt dekket av annen lovgivning.

Kommisjonen gis myndighet til å fastsette økodesignkrav for produkter i delegerte rettsakter om sirkularitet, holdbarhet, gjenvinnbarhet, ombruk, reparerbarhet, reduksjon/fravær av skadelige kjemikalier, energi- og ressurseffektivitet, klima- og miljøfotavtrykk mv. Kommisjonen gis også adgang til å stille krav om grønne offentlige anskaffelser i gjennomføringsrettsakter («implementing acts»). Det gis en overgangsperiode på minst 18 måneder etter ikrafttreden av delegert rettsakt for å gi operatører og nasjonal forvaltning tid til å omstille seg. I unntaksfall kan kommisjonen beslutte om kortere periode.

Alle produkter som er regulert i delegerte rettsakter under økodesignforordningen skal i utgangspunktet ha digitale produktpass. Dette vil gjøre det lettere for aktørene langs hele

produktets verdikjede og for forbrukerne å ta mer informerte valg samtidig som arbeidet for tilsynsmyndigheter forenkles.

Ifølge forordningen skal kommisjonen i utgangspunktet prioritere følgende produktgrupper i den første arbeidsplanen som etter planen skal legges frem innen 19. april: jern, stål, aluminium, tekstil (blant annet klær og fottøy), møbler (inkludert madrasser), dekk, vaskemidler, maling, smøremidler, kjemikaler, energirelaterte produkter, IKT-produkter og andre elektroniske produkter.

Lenke til foreløpig EØS-notat: [HER](#)

Forslag til revidert rammedirektiv for avfall EUs rammedirektiv om avfall

Rammedirektivet for avfall er det overordnede EU/EØS-regelverket på avfallsområdet. Revisjonen av rammedirektivet er en målrettet revisjon som fokuserer på matavfall og tekstiler. I dag kaster EUs innbyggere i snitt 131 kilo mat i året. Rådet støttet i sin [posisjon](#) som ble vedtatt på miljørådsmøtet 17. juni kommisjonens forslag om at EUs medlemsland skal redusere mengden matavfall i matindustri med 10 prosent, og med 30 prosent per innbygger samlet for dagligvare, serveringssteder og husholdninger innen 2030 sammenlignet med 2020. Det gis fleksibilitet til å velge et annet referanseår enn 2020 forutsatt at det foreligger et godt datagrunnlag. Det legges opp til en evaluering (review) av målene innen 31.12.2028, inkludert behovet for et eget mål om nyttbart matavfall.

Medlemslandene støtter i sin posisjon til kommisjonens forslag etablering av en utvidet produsentansvarsordning for tekstilavfall. Mikroforetak omfattes av virkeområdet i rådets posisjon, men med lavere administrative byrder. Rollen og ansvaret til sosiale foretak som samler inn tekstiler er tydeliggjort. Tekstilprodusenter kan innkreve insentivbasert avgift under ordningen basert seg på graden av sirkularitet og miljøfotavtrykket fra tekstiler. Kommisjonen gis mandat til å vurdere mål for å forebygge og redusere tekstilavfall innen 31.12.2028. Europaparlamentet vedtok sin [posisjon](#) til direktivforslaget 13. mars der de går inn for innskjerping av målene knyttet til matavfall sammenlignet med EU-kommisjonens forslag.

Foreløpig EØS-posisjonsnotat: [HER](#)

Neste steg: Planen er å ferdigforhandle revidert direktiv mellom de tre EU-institusjonene innen februar 2025.

Lite framgang på forslag til revidert kjøretøyforordning

Kommisjonen la i juli 2023 fram forslag til ny forordning om krav til sirkulære design av kjøretøy og håndtering av kasserte kjøretøy som skal fremme ombruk og materialgjenvinning. Forslaget skal bl.a. erstatte dagens EU-direktiv for kasserte kjøretøy (ELV-direktivet) og direktivet om typegodkjenning av motorvogner med hensyn på ombruk, resirkulering og gjenvinning. Forslaget har som mål å støtte kjøretøysektorens overgang til en sirkulær økonomi; redusere klima- og miljøfotavtrykket i verdikjeden for kjøretøy samlet sett, inkludert gjennom økt ressurseffektivitet for materialer brukt i verdikjeden.

Det har blitt avholdt mange arbeidsmøter i Rådet om forslaget det siste året, uten å klare å lande en endelig posisjon på Kommisjonens forslag. På [rådsmøtet](#) mellom miljøministrene 17. desember ble det holdt en politisk debatt om den foreslåtte forordningen for å diskutere følgende fire temaer; 1) utvidelse av virkeområdet til tunge kjøretøy og motorsykler, 2) krav til minimum innhold av materialgjenvunnet plast i nye kjøretøy, 3) krav til minimum innhold av

materialgjenvunnet stål og 4) listen over bildeler og komponenter som det vil stilles designkrav til.

Under debatten ble det vist bred støtte til å tilføye artikkel 192 (1) TFEU om beskyttelse av miljø som rettslig grunnlag for forordningen (i tillegg til opprinnelig artikkel 114 TFEU om funksjonen av det indre marked) og å utvide visse deler av virkeområdet til tunge kjøretøy og motorsykler. Om kravet til innhold av resirkulert plast støttet mange Kommisjonens forslag om 25%, mens andre ønsket et betydelig lavere krav og advarte om risiko for markedsvridding ved knapphet på resirkulerte materialer. Om krav til innhold om materialgjenvunnet stål indikerte en betydelig andel land at Kommisjonens kommende mulighetsstudie må gjennomføres først, for å bedre vurdere betydningen av å sette et slikt mål.

Medlemslandene vil fortsette diskusjonene for å finne et akseptabelt kompromiss, om særlig kravet om resirkulert plast som det mest kontroversielle temaet, med mål om å lande enighet før sommeren 2025.

Det har vært stille rundt forordningsforslaget i Europaparlamentet det siste halvåret, men arbeidet er nå satt i gang og det var et møte mellom ENVI- og IMCO-komiteene for å diskutere forslaget 16. januar.

Etter Europaparlamentet og Rådet har ferdigstilt sine posisjoner går saken til trilogforhandlinger mellom EU-institusjonene.

Foreløpig EØS-posisjonsnotat kan leses [her](#).

KJEMIKALIER

Jfr innledning med informasjon om hva som forventes fremover på kjemikalieområdet (forenkling/revisjon av EUs kjemikalieforskrift og klarhet i PFAS-regulering som en del av «Chemical Industry Package»). Denne forventes å bli lagt frem av kommisjonen i slutten av 2025.

Leketøysforordningen

EU-kommisjonen la 28. juli 2023 frem forslag til ny leketøysforordning som vil erstatte det gamle leketøysdirektivet. Dagens leketøyregelverk fastsetter kjemiske og fysiske sikkerhetskrav for leker som skal omsettes på markedet i EU og EØS. Bakgrunnen for forslaget er Europakommisjonens evaluering av dagens regelverk og oppfølging av målene fra EUs kjemikaliestrategi. I Rådet er det rådsarbeidsgruppen for teknisk harmonisering som behandler forslaget. På grunn av parlamentsvalget og kommende ny EU-kommisjon, er ikke forordningen ferdigforhandlet ennå mellom de tre EU-institusjonene. Det andre trilogmøtet er berammet til 21. januar. Rådets posisjon kan leses [HER](#).

Kvikksølvforordning

Revidert kvikksølvforordning ble lagt frem av EU-kommisjonen 12. juli 2023. Bruk av kvikksølv er begrenset i de fleste produkter i EU, men stoffet finnes fortsatt i enkelte produkter. EU-kommisjonen foreslår nå endringer i kvikksølvforordningen for å stramme inn på bruk av 25 kvikksølv i tannmaterialer (amalgam) og i visse andre produkter som lamper og måleinstrumenter. Forslaget er et bidrag til nullforurensningsmålet for et giftfritt miljø, som er en del av EUs grønne giv. Etter enighet i Rådet og Parlamentet trådte forordningen i kraft 30. juli 2024, les mer [HER](#).

Vaskemiddelforordningen

Rådets posisjon ble vedtatt 24. juni i år og kan leses [HER](#). Trilogforhandlingene starter opp i slutten av januar.

FORURENSNING

Revidert avløpsdirektiv trådte i kraft 1. januar 2025

- Direktivets virkeområde utvides til å omfatte tettsteder med mer enn 1000 innbyggere (personekvivalenter)
- Sekundærrensing er minimumskrav til rensing for alle tettbebyggelser og avløpsanlegg som omfattes av nytt direktiv.
- Muligheten for unntak fra kravet om sekundærrensing for utslipp til sjøområder der faren for eutrofi er lav, er fjernet.
- Nye rensekrav for å redusere utslippene av mikroforurensning (mikroplast, legemiddelrester og miljøgifter) som kan transporteres med havstrømmene.
- Sammenlignet med EU-kommisjonens forslag er man blitt enige om lengre tidsfrister for gjennomføring av de ulike forpliktelsene og noe mer handlingsrom for ivaretagelse av nasjonale hensyn.

Revidert direktiv skal blant annet bidra til å nå EUs mål om nullforurensning innen 2050.

Teksten ligger [HER](#).

Foreløpig EØS-posisjonsnotat kan leses [HER](#).

Forslag til en forordning som skal redusere tap av plastpellets

Rådet (medlemslandene) ble enige om sin [posisjon](#) til EU-kommisjonens forslag til en plastpelletsforordning på miljørådsmøtet 17. desember.

Formålet med forslaget er å forebygge tap av plastpellets i hele verdikjeden og redusere utilsiktede utslipp av mikroplast til miljøet. Sammen med forslaget om restriksjoner i REACH-reguleringen for tilsatt mikroplast skal det redusere utslipp av mikroplast til miljøet. Kommisjonen anslår at plastpellets er den tredje største kilden til utilsiktet mikroplastutslipp i EU. Forslaget inngår i EUs strategi for nullforurensning og målet om en 30 prosent overordnet reduksjon av mikroplastutslipp til miljøet.

Det største uenighetspunktet i Rådet har dreid seg om inkludering av maritim transport i virkeområdet. Kommisjonens forslag omfattet kun transport av plastpellets på veier, jernbane og indre vannveier. Tap av plastpellets fra et skip fikk økt fokus etter ulykken i Atlanterhavet ved nordkysten av Spania i desember 2023. Det er allerede bred enighet om at utslipp fra maritim transport bør reguleres globalt og at EU bør arbeide for utvikling av globale regler under FNs sjøfartsorganisasjon IMO der det pågår forhandlinger om tiltak for å redusere tap av plastpellets fra skip. Rådets posisjon innebærer at maritim transport omfattes av forordningen men at det gis en overgangsordning på 12 måneder før forpliktelsene iverksettes. Tiltakene innenfor maritim transport samsvarer med den internasjonale sjøfartsorganisasjonens (IMO) retningslinjer på området.

Europaparlamentet vedtok sin [posisjon](#) i april 2024. Parlamentet gikk også inn for å inkludere maritim transport i forordningen. Trilogforhandlingene vil starte opp i slutten av januar 2025.

EØS-foreløpig posisjonsnotat om forordningen [HER](#).

Endringer av vanddirektivet, EQS-direktivet og grunnvannsdirektivet

Vanddirektivet er rammeverket for bærekraftig forvaltning av Europas overflatevann og grunnvannsforekomster, og EQS-direktivet (miljøkvalitet/observasjonsliste stoffer i vann) og grunnvannsdirektivet er utfyllende "datterdirektiver". I oktober 2022 vedtok Europakommisjonen et forslag om å revidere listen over prioriterte stoffer i overflate- og grunnvann. Kommisjonen foreslo i 2022 et direktiv fra Europaparlamentet og Rådet om endringer av vanddirektivet 2000/60/EF, EQS-direktivet 2008/105/EF og grunnvannsdirektivet 2006/118/EF. Forslaget innebærer både nye tillegg til listen over prioriterte stoffer, og oppdaterte kvalitetsstandarder for stoffer som allerede står på listen.

Medlemslandene ble enige om sin posisjon på møte i Coreper 19. juni 2024, den kan leses [HER](#)

Europaparlamentet ble enige om sin posisjon 24. april 2024 [HER](#) (bekreftelse av tidligere vedtatt posisjon fra november 2023).

Tekniske trilogforhandlinger begynte høsten 2024 og de politiske forhandlingene mellom de tre EU-institusjonene starter under Polens formannskap i slutten av januar.

5. ENERGI

Dan Jørgensen ble utnevnt som energi- og boligkommissær i den nye EU-kommisjonen som kom på plass 1. desember 2024. Oppdragsbrevet fra Kommissjonspresident Ursula von der Leyen til Jørgensen kan [leses her](#). Jørgensen, dansk sosialdemokrat, har tidligere sittet to perioder i Europaparlamentet og innehatt flere ulike ministerposter i den danske regjeringen (energi/klima, utviklingssamarbeid, matvarer).

I november stilte Jørgensen til **høring i Europaparlamentet** og uttalte da at en viktig prioritering vil være tiltak for å redusere energiprisene. Han sa at det er behov for mer fornybar energi og energieffektivisering, og vil støtte teknologier for energilagring, hydrogen og karbonfangst og -lagring. Jørgensen var positivt innstilt til et nytt fornybarmål for 2040. Han sa også at han vil gjøre strømprisen mindre avhengig av gassprisen på sluttbrukernivå. På spørsmål om kjernekraft svarte Jørgensen at energiformen vil anses som en karbonnøytral del av EUs energimiks.

26. februar 2025 vil **EU-kommisjonen legge fram «Clean Industrial Deal»**; herunder en handlingsplan for rimelig energi og et veikart for utfasing av energiimport fra Russland. Senere vil det også bli lagt fram en handlingsplan for elektrifisering og en europeisk plan for rimelige boliger. I oppdragsbrevet fra von der Leyen nevnes blant annet også forenklinger knyttet til styringen av energiunionen. Forslag til insentiv for karbonfangst, -bruk og -lagring (CCUS) er også nevnt.

Under **Ungarns rådsformannskap** andre halvår 2024 ble det gjennomført tre energiministermøter. Dagsorden var preget av at det ikke var lagt opp til konkrete vedtak av nye rettsakter (energirettsaktene under «Fit for 55» ble ferdig forhandlet før Ungarns formannskap ²).

---

² Forordningen om metanutslipp i energisektoren trådte i kraft 4. august 2024. Hydrogen- og avkarboniseringspakken for gassmarkedet trådte i kraft 4. august 2024. Reformen av EUs elmarked trådte i kraft 16. juli 2024. Revidert bygningsenergidirektiv trådte i kraft 28. mai 2024. Revidert fornybardirektiv trådte i kraft 20. november 2023. Revidert energieffektiviseringsdirektiv trådte i kraft 10. oktober 2023.

Sentrale temaer for energiministermøtene har vært energisektorens rolle for europeisk konkurranseevne, geotermisk energi, infrastruktur, kraftmarkedet, forsyningssikkerhet og energisituasjonen i Ukraina.

Draghi-rapporten om Europas konkurranseevne (av 9. september 2024) er en viktig del av premissgrunnlaget for arbeidet til den nye Kommisjonen. Rapporten peker på høye energipriser som en viktig del av forklaringen bak forverret konkurranseevne. Det vises til at energiprisene i Europa har ligget 2 til 3 ganger høyere (naturgass) og 3 til 5 ganger høyere (elektrisitet) sammenlignet med USA.

31. desember markerte **slutten på gasstransitt gjennom Ukraina**. Ved inngangen til det nye året konstaterte DG energi at det ikke var grunn til bekymring for gassforsynings-sikkerhetssituasjonen. Det ble blant annet vist til en høy fyllingsgrad i gasslagrene, rundt 72 prosent ved årsskiftet (EU oppfylte målet om minst 90 prosent fyllingsgrad i EUs gasslagre før 1. november).

Under **Polens rådsformannskap** første halvår 2025 vil europeisk sikkerhet i bred forstand være en hovedprioritering. Formannskapet løfter blant annet fram styrking av energisikkerhet og energidimensjonen i europeisk konkurranseevne (herunder tiltak for å senke energiprisene).

6. RÅDET

Det er blitt avholdt to miljørådsmøter 14. oktober i Luxemburg les mer [HER](#) og 17. desember i Brussel, les mer [HER](#). Daværende klima- og miljøminister Tore O. Sandvik deltok på møter i Brussel i tilknytning til miljørådsmøtet i desember, bl.a. frokostmøte i «Green Growth Group», en gruppe klimaambisiøse land som møtes i forkant av rådsmøtene. Han hadde også møte med likesinnede land på kjemikalieområdet og innspillmøte med et utvalg norske næringslivsaktører i Brussel om klima- og miljøpolitikken i EU fremover.

Polens formannskapsprogram

Gitt liten framdrift under det ungarske formannskapet knyttet det store forventninger til hvordan Polens formannskap vil håndtere pågående lovgivningsprosesser og varslede leveranser fra kommisjonen, blant annet “Clean Industrial Deal” og nytt klimamål for 2040.

Programmet for det polske formannskapet ble presentert på miljørådsmøtet 17. desember og kan leses [HER](#). Polen har følgende prioriteringer på miljø og klima:

- Styrke resiliens/motstandskraft mot klimaendringene og naturkatastrofer som flom og tørke. Synliggjøre fordelene med sunne og robuste økosystemer.
- Vektlegging av lovgivning for å sikre adgang til samfunnskritiske ressurser
- Bekjempe underliggende årsaker og effekter av klimaendringene fortrinnsvis gjennom insentiver og støtte heller enn forbud og byrder
- Cybersikkerhet: bekjempe desinformasjon om klimaendringer mv
- For øvrig vil Polen sørge for fremskritt i de pågående lovgivningsprosessene som behandles i Rådet (medlemslandene).